Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (sjätte avdelningen)

den 14 juni 2017 *

”Begäran om förhandsavgörande — Artikel 99 i domstolens rättegångsregler — Civilrättsligt samarbete — Förordning (EU) nr 1215/2012 — Artikel 1.2 a — Tillämpningsområde — Områden som inte omfattas — Makars förmögenhetsförhållanden — Upplösning av äktenskapet — Avyttring av egendom som förvärvats under äktenskapet”

I mål C-67/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rayonen sad Varna (Regionala domstolen i Varna, Bulgarien) genom beslut av den 26 januari 2017, som inkom till domstolen den 7 februari 2017, i målet

Todor Iliev

mot

Blagovesta Ilieva,

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Regan samt domarna J.-C. Bonichot och C.G. Fernlund (referent),

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet enligt artikel 99 i domstolens rättegångsregler genom ett särskilt uppsatt beslut som är motiverat

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 1.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1)

* Rättegångsspråk: bulgariska.

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Todor Iliev och Blagovesta Ilieva. Målet rör avyttring av en bil till följd av att deras äktenskap upplösts.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning nr 1215/2012

3 I skäl 34 i förordning nr 1215/2012 betonade Europeiska unionens råd att det är nödvändigt att säkerställa kontinuiteten mellan konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L299, 1972, s. 32) (nedan kallad Brysselkonventionen) och de förordningar som har ersatt denna, inbegripet den tolkning som domstolen har gjort av bestämmelser i den konventionen som motsvarar bestämmelserna i denna förordning.

4 I artikel 1.1 och 1.2 a i förordning nr 1215/2012 föreskrivs följande:

”1. Denna förordning är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. Den omfattar i synnerhet inte skattefrågor, tullfrågor eller förvaltningsrättsliga frågor eller statens ansvar för handlingar eller underlåtenhet vid utövandet av offentliga maktbefogenheter (*acta jure imperii*).

2. Denna förordning är inte tillämplig på

a) fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden eller förhållanden som enligt den lag som är tillämplig på sådana förhållanden har samma verkan som äktenskap”

5 Artikel 4.1 i förordning nr 1215/2012 har följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, ska talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han eller hon har medborgarskap.”

6 Enligt artikel 80 i förordning nr 1215/2012 upphäver den förordningen rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

7 Artikel 81 i förordning nr 1215/2012 har följande lydelse:

”…

[Denna förordning] ska tillämpas från och med den 10 januari 2015, med undantag för artiklarna 75 och 76 som ska tillämpas från och med den 10 januari 2014.”

Brysselkonventionen

8 Artikel 1 i Brysselkonventionen har följande lydelse:

”Denna konvention är tillämplig på privaträttens område, oberoende av vilket slag av domstol det är fråga om. …

Konventionen är inte tillämplig på

1. fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv och testamente,

…”

Bulgarisk rätt

Lag om internationell privaträtt

9 I artikel 4.1.2 i lagen om internationell privaträtt föreskrivs följande:

”Domstolar och andra bulgariska organ har internationell behörighet när

…

2. sökanden eller den som ansöker är bulgarisk medborgare eller en juridisk person bildad enligt bulgarisk rätt.”

Familjelagen

10 I artikel 21.1 i familjelagen föreskrivs att makarna har samma rättigheter till egendom som förvärvats genom gemensamma bidrag under äktenskapet, oberoende av under vilket namn den förvärvats.

11 Enligt artikel 28 i den lagen har parterna rätt till lika delar om förmögenhetsgemenskapen upphör.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

12 Todor Iliev, som är bulgarisk medborgare, och Blagovesta Ilieva, som är italiensk och bulgarisk medborgare, ingick äktenskap den 1 juni 2007 i Choumen (Bulgarien).

13 Den 2 juli 2015 upplöstes parternas äktenskap genom beslut av Rayonen sad Choumen (Regionala domstolen i Choumen, Bulgarien).

14 Sedan den domstolen hade upplöst äktenskapet, ingav Todor Iliev en ansökan till den hänskjutande domstolen i syfte att avyttra en bil som Blagovesta Ilieva hade köpt och som hade registrerats i hennes namn i november 2009.

15 Todor Iliev har hävdat att fordonet hade köpts för gemensamma medel medan parterna var gifta och att bilen enligt artiklarna 21 och 28 i familjelagen tillhörde båda parterna, även om den var registrerad i Italien i endast Blagovesta Ilievas namn.

16 Enligt beslutet om hänskjutande finns det, trots att Todor Iliev och Blagovesta Ilieva var registrerade som permanent bosatta i Bulgarien, anledning att anse att de vanligtvis var bosatta i Italien vid tidpunkten för sin borgerliga vigsel, vid den tidpunkt då fordonet förvärvades, då äktenskapsskillnaden meddelades och då talan väcktes i det nationella målet. Den nationella domstolen har preciserat att Blagovesta Ilieva sedan tio år fortlöpande lever och arbetar i Italien, att hon den 14 mars 2016 förklarade för de bulgariska myndigheterna att hon var bosatt i Italien och att det på det identitetskort som utfärdats av italienska myndigheter angavs att hon var bosatt i Alba i provinsen Cuneo (Italien).

17 Blagovesta Ilieva har hävdat att bulgariska domstolar inte är behöriga att avgöra det nationella målet. På grundval av artikel 4.1 i förordning nr 1215/2012 anser hon att de italienska domstolarna är behöriga.

18 Den hänskjutande domstolen har uttryckt tvivel på detta, eftersom den endast förfogar över en dom som Bulgariens högsta domstol har avkunnat i samband med äktenskapsskillnad beträffande avyttring av egendom som förvärvats under äktenskapet. Enligt den domen avser undantaget enligt artikel 1.2 a i förordning nr 1215/2012 endast mål som angår makars förmögenhetsförhållanden enligt definitionen i vissa artiklar i familjelagen. Dessa omfattar inte sådan avyttring. Härav följer att sådan avyttring omfattas av tillämpningsområdet för den förordningen. Om det förhåller sig så är de italienska domstolarna – enligt den hänskjutande domstolen – behöriga att avgöra det nationella målet i enlighet med artikel 4.1 i den ovannämnda förordningen. Om den förordningen inte är tillämplig, är de bulgariska domstolarna däremot behöriga enligt artikel 4.1.2 i lagen om internationell privaträtt.

19 Mot denna bakgrund beslutade Rayonen sad Varna (Regionala domstolen i Varna, Bulgarien) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Utgör en ansökan om delning mellan tidigare makar av lös egendom som förvärvats under äktenskapet, i en förmögenhetsgemenskap, en tvist rörande makars förmögenhetsförhållanden i den mening som avses i artikel 1.1 a i förordning nr [1215/2012]?

2) Ingår en tvist rörande delning av lös egendom som förvärvats under äktenskapet, men som hos behörig myndighet registrerats endast under den ene av de tidigare makarnas namn, i de rättsområden som inte omfattas av förordning 1215/2012 enligt artikel 1.2 a i den förordningen?

3) Vilken domstol är behörig att pröva en tvist om äganderätten till lös egendom som förvärvats i ett borgerligt äktenskap, när parterna är medborgare i en medlemsstat [i Europeiska unionen], men det under målets handläggning har blivit utrett att parterna vid tidpunkten för den borgerliga vigseln, vid den tidpunkt då egendomen förvärvades, då äktenskapsskillnaden meddelades och då ansökan om delning av egendomen efter äktenskapsskillnaden gavs in, hade hemvist i en annan medlemsstat?”

Prövning av tolkningsfrågorna

20 Av artikel 99 i domstolens rättegångsregler följer att om svaret på en fråga i en begäran om förhandsavgörande klart kan utläsas av rättspraxis, får domstolen på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten när som helst avgöra målet genom ett motiverat beslut.

21 Denna bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.

22 Genom de tre frågorna, som ska prövas tillsammans, vill den hänskjutande domstolen i huvudsak få klarhet i huruvida artikel 1.2 a i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en sådan tvist som i den nationella domstolen, vilken avser avyttring efter en äktenskapsskillnad av lös egendom som makar, som är medborgare i en medlemsstat men som har hemvist i en annan medlemsstat, har förvärvat under äktenskapet omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1215/2012, eller om den ingår i området för makars förmögenhetsförhållanden och därmed omfattas av undantagen i artikel 1.2 a i den förordningen.

23 Eftersom förordning nr 1215/2012 ersätter Brysselkonventionen i förhållandena mellan medlemsstaterna, med undantag av Konungariket Danmark, gäller domstolens tolkning av den konventionen även för den förordningen när bestämmelserna däri och bestämmelserna i Brysselkonventionen kan anses överensstämma med varandra. Såsom framgår av skäl 34 förordning

nr 1215/2012 måste kontinuitet råda när det gäller tolkningen av Brysselkonventionen och den förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 oktober 2011, Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, punkt 38).

24 Domstolen finner beträffande tillämpningsområdet för förordning nr 1215/2012 att artikel 1.2 a i den förordningen sammanfaller med artikel 1 andra stycket punkt 1 i Brysselkonventionen och att dessa båda bestämmelser har liknande lydelse.

25 Domstolen hänvisar därför till domstolens praxis avseende artikel 1 andra stycket punkt 1 i Brysselkonventionen, och särskilt till domen av den 27 mars 1979, de Cavel (143/78, EU:C:1979:83).

26 I det målet prövade domstolen huruvida en tvist angående en säkerhetsåtgärd avseende egendom i ett förfarande avseende äktenskapsskillnad omfattades av Brysselkonventionen på grund av att åtgärden hade en förmögenhetsdimension.

27 Domstolen angav att den särskilda karaktären hos vissa områden, däribland fysiska personers rättsliga status, rättskapacitet eller rättshandlingsförmåga, makars förmögenhetsförhållanden, arv och testamente samt tvister avseende dessa ämnen hade undantagits från Brysselkonventionens tillämpningsområde (dom av den 27 mars 1979, de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, punkt 6).

28 Domstolen slog fast att begreppet makars förmögenhetsförhållanden i artikel 1 andra stycket punkt 1 i Brysselkonventionen inte endast omfattar egendomsordningar som i viss nationell lagstiftning har upprättats särskilt och uteslutande med avseende på äktenskap, utan även egendomsförhållanden som följer direkt av äktenskap eller upplösning av äktenskap (dom av den 27 mars 1979, de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, punkt 7).

29 Domstolen drog slutsatsen att tvister rörande makarnas tillgångar under ett förfarande för äktenskapsskillnad, beroende på omständigheterna kan röra eller ha ett nära samband med antingen: kategori ett, frågor avseende personers rättsliga status, eller kategori två, makars rättsliga förmögenhetsförhållanden som följer direkt av äktenskap eller upplösning av äktenskap, eller kategori tre, rättsliga förmögenhetsförhållanden mellan parterna, men som inte har något samband med äktenskapet och där endast tvister avseende den sistnämnda kategorin omfattas av tillämpningsområdet för Brysselkonventionen, medan de som avser de båda förstnämnda kategorierna ska undantas (dom av den 27 mars 1979, de Cavel, 143/78, EU:C:1979:83, punkt 7).

30 Härav följer att en tvist mellan tidigare makar angående avyttring av lös egendom som förvärvats under äktenskapet inte omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1215/2012, utan av kategori två i föregående punkt, eftersom tvisten avser rättsliga förmögenhetsförhållanden mellan de personerna och följer direkt av att äktenskapet har upplösts.

31 Enligt artikel 1.1 a i rådets förordning (EG) nr 2201/2003 av den 27 november 2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (EUT L 338, 2003, s. 1) avser den förordningen visserligen civilrättsliga frågor om äktenskapsskillnad. Den ska, enligt skäl 8 i förordningen, emellertid tillämpas endast på äktenskapets upplösning och bör inte avse sådana frågor som orsakerna till äktenskapsskillnaden, förmögenhetsrättsliga konsekvenser av äktenskapet eller andra frågor som har samband med dessa.

32 Tolkningsfrågorna ska därför besvaras med att artikel 1.2 a i förordning nr 1215/2012 ska tolkas så, att en sådan tvist som i den nationella domstolen, vilken avser avyttring efter en äktenskapsskillnad av lös egendom som makar, som är medborgare i en medlemsstat men som har hemvist i en annan medlemsstat, har förvärvat under äktenskapet inte omfattas av tillämpningsområdet för den förordningen, utan av området för makars förmögenhetsförhållanden och därmed omfattas av undantagen i artikel 1.2 a i den förordningen.

Rättegångskostnader

33 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjätte avdelningen) följande:

Artikel 1.2 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att en sådan tvist som i den nationella domstolen, vilken avser avyttring efter en skilsmässa av lös egendom som makar, som är medborgare i en medlemsstat men som har hemvist i en annan medlemsstat, har förvärvat under äktenskapet inte omfattas av tillämpningsområdet för den förordningen, utan av området för makars förmögenhetsförhållanden och därmed omfattas av undantagen i artikel 1.2 a i den förordningen.

Underskrifter